

Ουσιάνικη τή γλώσσα· πού μας συστήνει. Σ' όλα τὰ σαλόνια τού κόσμου, οι κυρίες και κάμποσοι κύριοι μιλούνε για μόδες. Μιλούνε για πλισσέδες—ή μήπως ξαφνα για πλισσέδες;—μιλούνε, σῶσε, Κύριε! και για πλισσέ-soleil, για μπουλλιονέ, μιλούνε για bouffants—είναι à bouffants—για volants και για parements. 'Αμέ, πῶς θέλετε ἀλλιῶς νὰ τὰ πούνε; Και τόντις δὲν παρατήρησε ὁ Χατζηδάκης—ἡ δὲ βρέθηκε σὲ θέση νὰ παρατηρήσει τὸ μόνο πού ἔπρεπε νὰ γεμίσει τὰ φτῆ ἐνὸς γλωσσολόγου—καὶ ψυχολόγου—δηλαδὴ, πῶς ἂν ὑπάρχει, ὅπως τὸ φηγάστηκε, καμιά σαλονίστικη γλώσσα στὴν Ἑλλάδα, σαλονίστικη γλώσσα εἶναι τὰ γαλλικά. Δὲν ἔχει ἄλλη. Καὶ δὲν μπορεῖ ἄλλη νὰ ἔχη. Τὰ γαλλικά μάλιστα δὲν εἶναι γλώσσα πού νὰ τὴ συνηθίζουμε μόνο στὰ σαλόνια, μόνο τὸ βράδι σὺν πάντε στῆς κυρίας Α ἢ στῆς κυρίας Ω· σὲ πολλές, ἔπειρες οἰκογένειες συνηθίζεται καὶ στὴν καθημερινή τὴ ζωὴ. Ὁ λόγος μου ἐνοεῖται για πλούσιες οἰκογένειες, για τὴν ἀριστοκρατία τού τόπου, ἀφοῦ ἀριστοκρατικὴ γλώσσα, τὴ γλώσσα τῆς μεγάλης κοινωνίας, βγήκε ὁ Χατζηδάκης νὰ μας διδάξει. 'Αντρόγυνα ξέρω, ξέρω ἀδέρφια, πού ἀναμεταξύ τους μόνο τὰ γαλλικά μιλούνε. Καὶ βέβαια πῶς θὰ βρεθῆ κανένας δάσκαλος νὰ μοῦ ἀπαντήσει πῶς δὲν πρέπει τάχα νὰ κοιτάζουμε τὸν τάδε καὶ τὸ δείνα, γιατί, λέει, ὁ τάδε πῆγε στὴν Ἑβρώπη καὶ ὁ δίνος ἀναθράφηκε στὴ Γαλλία. Χαίρουμαι πολὺ. 'Αν ὅμως ὁ τάδε πῆγε στὴν Ἑβρώπη, καὶ ἂν ὁ δείνας ἀναθράφηκε στὴ Γαλλία, εἶναι δουλειὰ δική του; δική μου δουλειὰ, νὰ μάθω, εἶναι ἢ δὲν εἶναι μέλος ὁ τάδε μας ἀφτός καὶ ἀφτός μας ὁ δείνας τῆς σημερινῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας, καὶ μάλιστα τῆς καλῆτερης. Δουλειὰ μου νὰ μάθω γιατί, ὅταν ὁ τάδε γύρισε ἀπὸ τὴν Ἑβρώπη καὶ ὁ δείνας ἀπὸ τὴ Γαλλία, γιατί τάχα μιλούνε γαλλικά, καὶ ὄχι ρωμαϊκά. Πλῆθος Γάλλοι πῆγανε στὴν Ἑβρώπη, πῆγανε στὴ Γερμανία, πῆγανε στὴν Ἰταλία, στὴν Ἀγγλία, στὴν Ἰσπανία, στὴν Ἑλβετία, στὴν Ἀουστρία καὶ στὴ Ρουσία. Σὰ γυρίζουμε σπιτί τους καὶ σὺν ἀνοίγουν τὰ σαλόνια τους, γαλλικά θὰ σοῦ κουβεντιάσουνε. 'Αναμεταξύ τους γαλλικά. Γιατί λοιπὸν ὁ Ρωμιὸς ὄχι ρωμαϊκά; Γιατί; Νὰ σὰς τὸ πῶ καὶ τοῦτο; Γιατί ἔδικα λέμε πῶς στὴν Ἑλλάδα ὑπάρχει διγλωσσία· στὴν Ἑλλάδα, νὰ τὸ καλοξετάσης, ἀγλωσσία βασιλεύει. Καὶ πῶς ἀγλωσση ἀπ' ὅλους τούς ἄλλους ἴσια ἴσια ἢ μεγάλη κοινω-

νία. Γιατί ἀφτό; Γιατί ἀπὸ παιδιὰ τούς εἶπανε σκολειὸ νὰ καταφρονεῖνε τὴν ἑθνική τους γλώσσα· ὄντας καταφρονεμένη, δὲν καλλιεργήθηκε ὅπως ἔπρεπε· καὶ ὄντας ἀκαλλιεργητὴ, δὲν τούς χρησίμεψε ὅπως μποροῦσε νὰ τούς χρησίμεψη. Ποιὰ γλώσσα λοιπὸν τούς ἀπόμνε; Ἡ καθαρέβουσα. Αἱ! ἡ καθαρέβουσα εἶναι ἀκόμη λιγώτερο γλώσσα, μιὰ καὶ δὲν τὴ μιλεῖ κανένας καὶ ἀναγκάζεται νὰ τὴ μισομιλῆ. Μισὴ καθὼς κατάντησε, πάλι δὲν κάνει. Ὁ ἐβρωπαϊσμένος ὁ Ρωμιὸς τὴ συγκρίνει μὲ τὴς γλώσσες τῆς Ἑβρώπης· βλέπει πόσα καὶ πόσα τῆς λείπουνε για νὰ εἶναι γλώσσα. Ἴσως δηλαδὴ δὲν τὸ βλέπει καθαρὸ, δὲν τὸ ξεδιαλίζει· μὰ τὸ νοιώθει. Νὰ μὴν ἀπορῆς ἂν καὶ ὁ ἐβρωπαϊσμένος, ὁ κοσμογυρισμένος ὁ Ρωμιὸς, σπῆτι του σοῦ λέει πῶς ἡ καθαρέβουσα εἶναι ἀριστοῦργημα καὶ ὅτι θέλεις. Τὸ λέει, ἐπειδὴ τού μάθανε πῶς πρέπει νὰ τὸ λέει ἔτσι. Δὲν τὸ ζήτησε τὸ πρᾶμα, δὲν τὸ συλλογίστηκε, δὲ φωτίστηκε. Μόνο τὸ παρατηρεῖ ἀνήθελά του, ἀνήθερά του κάθε μέρα, πῶς ἡ μισή του γλώσσα δὲν τού δίνει τὰ μέσα νὰ πῆ ὅσα ἔχει μέσα του· μήτε ὁ νῦς του μήτε ἡ καρδιά του ἐκφραση δὲ βρίσκουνε· καὶ τότες, ποθώντας καὶ ἀφτός νὰ φανερώση μὲ λόγια μὲ λέξεις πού νὰνταποκρίνονται στὸ αἴτημα του καὶ στοὺς λογισμοὺς του, τὴν ψυχὴ του, σὺν ἄθροπος πού εἶναι, κταφέβγει σὲ μιὰ γλώσσα τῆς ἀθροπίας. Γίνονται τὰ γαλλικά γλώσσα του φυσική. (Ἀκολουθεῖ)

ΜΙΑ ΝΥΧΙΑ

Κάτου ἀφ' τὸ παράθυρό της
Πρόσμενε ὁ φτωχὸς μιὰ νύχια,
τὸ κερί της ὡς νὰ σβύσει
καὶ γλυκὰ νὰ κοιμηθεῖ.

Κάτου ἀφ' τὸ παράθυρό της
πρόσμενε ὡς νὰ ξημερώσει,
μὰ τὸ φῶς πού ὅλο φωτοῦσε
χάθηκε μὲ τὴν ἀβγὴ.

Τὸ κλειστὸ παράθυρό της
ἀνοῖξαν τὸ βράδι βράδι,
κ' ἔμεινε ἀνοιχτὸ ὅλη νύχια,
καὶ δὲν ἔφεγγε ἀπὸ φῶς.

Τὸ ἀνοιχτὸ παράθυρό της
ἐκλείσαν τὴν ἄλλη μέρα...
Φῶς δὲν εἶδε πῶς νὰ φέγγει
οὔτε κὰν νὰ σβύνει φῶς.

ΚΩΣΤΑΣ ΓΑΖΙΑΣ

Πῶς ἀλλάξατε ἀπὸ τὸν καιρὸ κείνο!

— Ναι, γέρασα, εἶπε ὁ Βερετιέφφ, περνώντας στὸ πρόσωπο του ἓνα χέρι χωρὶς χερόχτι. Μὰ σεῖς δὲν ἀλλάξατε καθόλου.

Δὲν εἶτανε πῶς ὁ Βερετιέφφ γέρασε πολὺ, μὰ πού ὅλα του τὰ χαρακτηριστικὰ εἶτανε παραλλαγμένα. Πλῆθος ἀπὸ μικρὴς ζῆρες χαράκωναν τὸ πρόσωπό του· καὶ ὅταν μίλαε, τὰ μάγουλα του καὶ τὰ χεῖλια του κινόντανε μὲ σπασμὸ. Ὅλα του εἰδείχανε πῶς αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος ἔκαμε μεγάλο καταστρεμὸ στὴ ζωὴ του.

— Πού περιπλανιόσαστε ὅλο τοῦτον τὸν καιρὸ, πού δὲν σὰς εἶδα πουθενά; ρώτησε ὁ Ἀστακόφφ.

— Περιπλανιόμουνα ἐδῶ κ' ἐκεῖ. Καὶ σεῖς, μένετε πάντα στὴ χώρα;

— Τὸν περσότερο καιρὸ. Εἶμαι στὴν ὑπερσία, κύριε.

— Παντρευτήκατε;

— Ναι, ναί... Ἡ ὕψη τού Ἀστακόφφ πῆρε μιὰ ἐκφραση σοβαρὴ σὰ νὰ ἤθελε νὰ εἰπῆ στὸ Βερετιέφφ: "Α, δὲ σ' τὸ λέω για νὰ μοῦ ζητήσης νὰ σε παρουσιάσω στὴ γυναίκα μου.

Ὁ Βερετιέφφ φάνηκε πῶς τὸν ἔνωσε. "Ἐνα χαμογέλιο ἀδιάφορο πέρασε ἀπὸ τὰ χεῖλια το. Ὁ

Ἀστακόφφ ἔκαμε ἓνα βῆμα για νὰ φύγη.

— Πού εἶναι ἡ ἀδερφή σας; ρώτησε ἀλλάζοντας.

— Δὲ μπορῶ νὰ σὰς εἰπῶ σωστά, μὰ ἴσως στὴ Μόσκα. Εἶναι ἄκαιρὸς πού δὲν ἔλαβα γράμμα της.

— Ζῆ ὁ ἀντρας της;

— Βέβαια.

— Καὶ ὁ κύριος Ἰπατόφφ;

— Δὲν ξέρω· μπορεῖ νὰ ζῆ, καὶ μπορεῖ καὶ νὰ πέθανε.

— Καὶ κείνος ὁ κύριος ὁ τόσο παράξενος, ὁ ἐπαρχιώτης κείνος ὁ Μποντριακόφφ;

— "Α, κείνος πού τού ζητήσατε νὰ μπῆ μάρτυρας ὅταν φοβηθήκατε στὰ γιομάτα; Ὁ διάβολος ξέρε τι ἀπόγεινε.

Ὁ Ἀστακόφφ νόμισε πῶς ἔπρεπε νὰ πάρῃ ἓνα ὕφος περσότερο μεγαλόπρεπο. "Θυμάμαι πάντα, εἶπε, μ' εὐχαρίστηση κείνη τὴ βραδιά πού εἶχα... (πῆγε νὰ εἰπῆ τὴν τιμὴ, καὶ τὸ ματᾶβε) τὴν εὐκαιρία νὰ κάμω τὴ γνωριμιὰ σας καὶ τὴ γνωριμιὰ τῆς ἀδερφῆς σας. Εἶτανε ἓνα χαριτωμένο πλάσμα. Καὶ σεῖς, τραγουδάτε πάντα τόσο ὁμορφα;

— Ὅχι, ἔχασα τὴ φωνή μου. "Α, εἶτανε ἓνας καλὸς καιρὸς τότε!

— Πῆγα μιὰ φορὰ ἀκόμα ἀπὸ τότες στὴν Ἰ-

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ

Για τὴν Ἑλλάδα ἀρ. 10. — Για τὸ Ἐξωτερικὸ φε. 79. 10.

20 λεπτά τὸ φύλλο λεπτά 20

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ: Στὰ κίσκια τῆς Πλατείας Συντάγματος, Ὁμόνοιας, Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν, Σταθμοῦ Τροχιοδρόμου, (Ὁφθαλματρεῖο), Βουλῆς, Σταθμοῦ ὑπόγειου Σιδηροδρόμου (Ὁμόνοια), στὸ καπνοπωλεῖο Μανωλακάκη (Πλατεία Στουρνάρα), Ἐξάρχεια, στὰ βιβλιοπωλεῖα «Ἐστίας» Γ. Κολάρου καὶ Σακέτου [ὁδὸς Σταδίου, ἀντικρὺ στὴ Βουλῆ]. Στὸ Βόλο, βιβλιοπωλεῖο Χριστόπουλου.

Ἡ συντρομὴ πλερώνεται μπροστὰ κ' εἶναι ἐνὸς χρόνου πάντα

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

ΚΑΙ

ΠΡΑΜΑΤΑ

Ἡ ΚΑΤΑΔΙΚΗ

τοῦ διευθυντῆ τῆς «Ἐστίας» σὲ δεκαπέντε μέρες φυλάκιση γιατί ἔβρισε ἓναν ἀξιωματικὸ τοῦ Ναυτικοῦ, ὅσο καὶ ἂν κριθῆκε ἀδύνη καὶ ἀδικη ἀπὸ τὴν κοινωνία μας, ἔχει καὶ τὴν καλὴ τῆς ὄψης, γιατί θὰ σωφρονήσῃ λίγο τοὺς δημοσιογράφους καὶ θὰν τοὺς ἀναγκάσει νὰ βάλουν κάπιο χαλινάρι στὴ γλώσσα τους. Βέβαια ἢ «Ἐστία» εἶναι κάπως πῶς σεμνὴ ἀπὸ τίς ἄλλες φημερίδες καὶ μερικὲς φορὲς μάλιστα καταντάει κάπως νερόβραστη μὲ τοὺς ἀδιάκοπους ἐπαίνους πού σκορπᾷ δεξιά ζερβὰ καὶ μὲ τὴν ἀγίαρην ἀρρώστεια ποῦχει νὰν τὰ βροῖσκει ἔλα καλὰ καὶ ἄγρια. Ἄν παραστράτησε μιὰ φορὰ κ' ἢ «Ἐστία», δὲν εἶχε, φαίνεται, καὶ τόσο ἀδικο, ἀφοῦ τὸ Κακουροδικεῖο τῆς Λαμίας τὴν ἀπάλλαξε ἀπὸ τὴν κατηγορία τῆς συκοφαντίας, παραδέχτηκε δηλ. γι' ἀληθινὰ ὅσα ἔγραψε, καὶ καταδίκασε τὸ διευθυντῆ τῆς για τίς βροῖσες, καὶ αὐτὲς «εἰς βαθμὸν πταίσματος»

πατόφκα, πρόσθεσε ὁ Ἀστακόφφ, σηκώνοντας τὰ φρύδια του μὲ μελαγχολικὸ τρόπο, τὴν ἴδια μέρα μάλιστα πού ἔγινε μιὰ τρομερὴ συφορά.

— Ναι, εἶναι σοβερὸ, εἶναι φριχτὸ, δέκοψε γλήγορα ὁ Βερετιέφφ. Ναί, ναί, βλέπω πῶς θυμώσαστε...

— Δηλαδὴ εἶναι πολὺς καιρὸς ἀπὸ τὸν καιρὸ κείνο, καὶ ὅλα μοῦ παρουσιάζονται καὶ μοῦ φαίνονται σὺν ὄνειρο.

— Σὺν ὄνειρο, ξανκλεγε ὁ Βερετιέφφ πού τὰ χλωμά του μάγουλα κοκκινίσανε· ὄχι, για μένα δὲν εἶτανε ὄνειρο. Εἶτανε ὁ καιρὸς τῆς νιότης, τῆς χαρᾶς, τῆς εὐτυχίας· εἶτανε ὁ καιρὸς τῆς ἐλπίδας τῆς ἀτελειωτῆς, καὶ τῆς ἀνίκητης δύναμης. Ἄν εἶτανε ὄνειρο θὰ ἔβαν πολὺ ὁμορφο. Μὰ, καὶ οἱ δύο μας γίναμε γέροι, ὀλιμμένοι, χτηνώδικοι· βᾶψουμε τὰ μουστάκια μας, καὶ σαιρνόμαστε περιπλανημένοι στὰ πεζοδρόμια τῆς Πετροῦπολης· δὲν εἶμαστε καλοὶ για τίποτε πιά· καταστραφήκαμε, γίναμε τιποτένιοι, ξενοφριασμένοι. Καὶ ἀνάμεσο μας, ἄλλοι κάνουνε τοὺς καμπόσους γελοῖα, τὸν καιρὸ πού οἱ ἄλλοι βυθίζονται στὴ ἀκαμωσία, πνίγοντας τίς θλίψεις τους στὸ λαρύγγι... Νὰ τ' εἶναι ἓνα ὄνειρο, ἓνα φριχτὸ ὄνειρο τρομερὸ. Ἡ ζωὴ πέρασε χωρὶς νάφισση σημάδια,